

N.F.S. Grundtvigs tale om værnepligt i Den Grundlovgivende Rigsforsamling

Taler

Nikolai Frederik Severin Grundtvig
Medlem af Den Grundlovgivende
Rigsforsamling

Dato

14. december 1848

Sted

Folketingets talerstol,
Christiansborg

Omstændigheder

Den Grundlovgivende Rigsforsamling diskuterede hvem der skulle omfattes af værnepligten i forbindelse med den 1. Slesvigske Krig

- 1 Jeg siger også, som den sidste ærede Taler nu har sagt, og visselig skulde jeg af
mit inderste Hjerte ønske, at det aldrig må komme så vidt i Danmark, at man
ikke skulde både ville og kunne gjøre langt Mere for Fædrelandet, end den tunge
udvortes Pligt tilsagde; men jeg forstår ikke, hvorledes det står i Forbindelse
5 med den forunderlige Iver, man har, for at Forordningen af 23de September om
de Ikke-Værnepligtiges Værnepligt strax skal sættes i Kraft, skjøndt den endog i
Lovkyndiges Øine er ulovlig, og skjøndt den endnu ikke er forelagt
Rigsforsamlingen, som jeg dog mener, den med Rette måtte forelægges til
Drøftelse og Dom, men såvidt som muligt den forholdt, thi såvidt som muligt
10 er det, når den ikke selv er bleven forelagt, men det alene følger af den
Stadfæstelse, som er forlangt for den i det nye, foreliggende Udkast til en
almindelig Værnepligtslov. Jeg kan derfor ikke Andet end spørge det høistærede
Ministerium endnu engang, hvorfor dog ikke denne Forordning er forelagt
Rigsforsamlingen, hvorfor den ikke skal forelægges den, da jeg dog ikke kan
15 troe, at vort nærværende, Ministerium skulde være således bunden til det
forrige, at det ikke alene måtte bære Ansvar for Udstedelsen af denne
Forordning, men og Ansvar for, at den ikke er bleven forelagt, og Ansvar for
de Grunde, som derfor ere blevne anførte; thi det er jo vitterligt i dette Huus, at
det er bleven anført, at Grunden var, den at den måtte ansees for fuldkommen
20 gyldig, og at den måtte ansees som allerede trådt i Kraft, som om den allerede var
udført. Det har også ved denne Leilighed ikke fattedes på Hensyn til den store
Uretfærdighed, som der synes at skulle tillægges ikke Regjeringen, men os, som
hidtil vare fribårne i Landet. Jeg må i den Henseende, uden at gå ind på
Indholdet af den Forordning, Hvis Indhold egentlig ikke foreligger, førend den
25 er forelagt, kun bemærke, hvad man synes aldeles at have glemt, nemlig at vor

fribårne Ungdom ingenlunde under den nærværende Krig har tøvet, indtil den enten kaldtes, eller endnu mindre til den slæbtes til Fanerne. Jeg skulde mene, at vor fribårne Ungdom, imellem hvilken jeg med Stolthed har begge mine
30 Sønner, jeg skulde mene, at den har ganske anderledes viist, at det ikke var Landets Værn, den ønskede at unddrage sig, ganske anderledes, end det kan vises ved en Tvangsudskrivning; ja jeg skulde også mene, at dersom det blev sagt — og det er bleven sagt meget for høit —, at der skulde skyldes Landbefolkningen, på hvem den store Byrde hidtil hvilede — jeg kan sige frit,
35 ikke med min Villie —, at der skulde skyldes denne Landbefolkning et stort Offer, et Sonoffer, et såkaldet uskyldigt Offer, jeg skulde mene, at de Fribårne blandt os skyldte den intet andet Offer end det, Kjærligheden byder at bringe, og jeg skulde mene, at det Offer, Landbefolkningen, som hører til samme milde Folk, som vi, forlangte, var ikke Andet end dette Kjærlighedsoffer, dette
40 frivillige Offer, som vor Ungdom med Glæde gav; og jeg vil sige, at jeg har det Håb, at ikke Landbefolkningen eller nogen Dannemand vil forlange et andet Offer, et Offer, som aldrig kunde være menneskeligt, fordi det jo da vilde være et Menneskeoffer, vilde være et Offer til den såkaldte almindelige Værnepligts blodtørstige Gudinde.

45

Tags

Den Grundlovgivende Rigsforsamling, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/grundtvigs-tale-i-den-grundlovgivende-rigsforsamling-om-vaernepligten>

50

55

60